

**Nader ecologische onderzoek
ter plaatse van:**

**Herontwikkeling Sinnebuorren
te Akkrum**

Projectnummer: 140631

Opdrachtgever: Elkien
Postbus 836
8440 AV Heerenveen

Contactpersoon: Dhr. F. Pera

Datum onderzoek: April t/m september 2014
Datum rapport: 20 oktober 2014

Projectleider	Paraaf	Gecontroleerd door	Paraaf	Datum	Status
Ing. J. Kamps		Ing. R.J.W. Huls		20-10-2014	Definitief

Eco Reest BV

Industrieweg 20
7921 JP Zuidwolde
Tel.: 0528-373982
Fax.: 0528-373907

KANTOOR APPINGEDAM

Opwierderweg 160, Appingedam
Postadres: Postbus 141
9930 AC Delfzijl
Tel.: 0596 633355
Fax.: 0596-572266

info@ecoreest.nl
www.ecoreest.nl

Eco Reest BV is gecertificeerd volgens "NEN-EN-ISO 9001:2008", voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen, gebouwen en managementondersteuning, met inbegrip van uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten en heeft een ontheffing van artikel 9 van de Flora- en faunawet voor het uitvoeren van onderzoek aan beschermde soorten.

DISCLAIMER

Dit rapport is het resultaat van een vleermuisonderzoek, verricht ter plaatse van Sinnebuorren, Dwerspaed Twynstrawei en Rakswā te Akkrum, in opdracht van Gemeente Boarnsterhim.

Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien:

- de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is
- de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken
- het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Algemeen.....	4
1.2	Aanleiding en doelstelling	4
1.3	Kwaliteitsborging	4
1.4	Opbouw rapport.....	4
2	ONDERZOEKSLOCATIE	5
2.1	Beschrijving onderzoekslocatie.....	5
3	ONDERZOEKSOPZET EN WAARNEMINGEN	9
3.1	vleermuizen	9
3.1.1	vleermuisprotocol	9
3.1.2	onderzoeksopzet	9
3.1.3	veldbezoeken en waarnemingen	9
3.2	Huismussen.....	11
3.2.1	Soortenstandaard huismus.....	11
3.2.2	Onderzoeksopzet mussenonderzoek	11
3.2.3	Veldbezoeken en waarnemingen mussenonderzoek	11
3.3	Gierzwaluw	12
3.3.1	Soortenstandaard gierzwaluw	12
3.3.2	Onderzoeksopzet gierzwaluwonderzoek	12
3.3.3	Veldbezoeken en waarnemingen gierzwaluwonderzoek.....	13
3.4	overige waarnemingen	13
4	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	15
4.1	Conclusies en aanbevelingen	15
4.1.1	Functie van plangebied voor vleermuizen	15
4.1.2	Functie van plangebied voor huismussen	15
4.1.3	Functie van het plangebied voor gierzwaluwen	15
4.1.4	Overige waarnemingen.....	15
4.2	Ontheffing.....	16
4.3	Verantwoording	16

BIJLAGEN

Bijlage 1	Regionale ligging onderzoekslocatie
Bijlage 2	Tabel vleermuisprotocol
Bijlage 3	Overzicht waarnemingen op kaart
Bijlage 3	Literatuur

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

In opdracht van Elkien is door Eco Reest BV een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd ter plaatse van het herontwikkelingsgebied Sinnebuorren te Akkrum.

Er bestaat geen functionele relatie tussen opdrachtgever en Eco Reest BV.

1.2 AANLEIDING EN DOELSTELLING

Aan de zuidwestzijde van Akkrum, in het buurtje tussen de Trigreppel en de Ulbe Twijnstrawei, zal de komende jaren grootschalige herstructurering plaatsvinden. De Sinnebuorren is het hart van dit buurtje. Stapsgewijs zullen ruim 100 woningen worden gesloopt en vervangen door een kleine 100 nieuwe woningen. Daarbij wordt ook het openbaar gebied aangepakt. In veel straten wordt de riolering vervangen en de straat heringericht. Het deel van de huurwoningen dat reeds eerdere is gerenoveerd, blijft bestaan.

Het project Sinnebuorren wordt ontwikkeld in samenwerking tussen woningcorporatie Elkien en de Gemeente Heerenveen.

Vanwege de herontwikkeling is een verkennend onderzoek Flora- en faunawet uitgevoerd door Eco Reest ter plaatse van het terrein (rapportnummer 140442, d.d. 11 april 2014). De resultaten van dit onderzoek zijn de aanleiding tot het uitvoeren van nader ecologische onderzoek.

Uit het verkennend onderzoek is naar voren gekomen dat er potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn. Tevens zijn er diverse huismussen waargenomen waardoor eventuele broedgevallen in de bebouwing niet uitgesloten kunnen worden. Tijdens de uitvoering van onderhavig nader onderzoek zijn nestlocaties van gierzwaluwen waargenomen.

Doel van het nader onderzoek is het vaststellen of panden binnen het plangebied worden gebruikt als verblijfplaats door vleermuizen, huismussen of gierzwaluwen. Tevens wordt voor vleermuizen de functie (kraam- zomer-, paarverblijfplaats) van de verblijfplaatsen bepaald.

1.3 KWALITEITSBORGING

Eco Reest BV is een ISO 9001: 2000 gecertificeerd milieud adviesbureau. Dit betekent dat Eco Reest BV beschikt over een kwaliteitssysteem, gericht op het klantgericht leveren van kwalitatief hoogstaande diensten.

Daarnaast heeft Eco Reest een ontheffing voor het uitvoeren van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vangen, bemachtigen en met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse amfibieën, vissen, kevers, libellen, mieren en weekdieren, ten behoeve van onderzoek (ontheffingsnummer: FF/75A/2011/049).

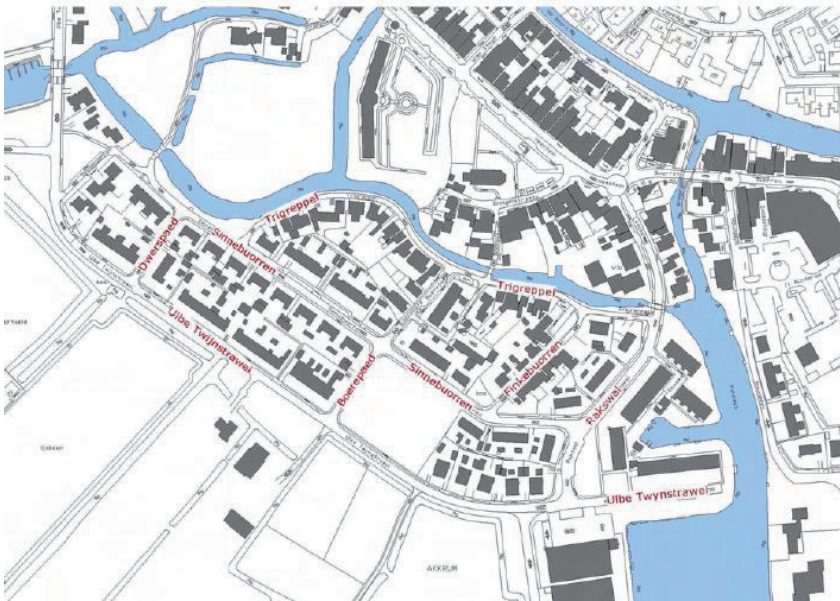
1.4 OPBOUW RAPPORT

In hoofdstuk 2 wordt de onderzoekslocatie besproken. Hoofdstuk 3 bevat een onderzoeksopzet en de waarnemingen. Besloten wordt met hoofdstuk 4; de conclusies.

2 ONDERZOEKSLOCATIE

2.1 BESCHRIJVING ONDERZOEKSLOCATIE

Het gebied rondom de Sinnebuorren ligt aan de zuidkant van het dorp Akkrum. Het projectgebied wordt aan de noordzijde begrensd door het meanderende historisch waterloopje de Trigreppel. De Ulbe Twijnstrawei vormt aan de zuidzijde van het projectgebied een strakke scheiding tussen dorp en landschap. Hier is een weids uitzicht over de weilanden en het water van de Polsleat. Tussen de weilanden en de Polsleat ligt een klein bedrijventerrein. Grenzend aan de zuidwest zijde van het gebied liggen een aantal sportvoorzieningen van het dorp en een recreatiegebied (jachthaven), inclusief een camping.

Bestaande situatie

Toekomstige situatie

De woningen in het plangebied zijn gebouwd rond 1950 en momenteel in matige staat van onderhoud. De omgeving van de woningen bestaat uit tuinen en openbaar groen. Tevens is in de Sinnebuorren een bomensingel aanwezig bestaande uit lindebomen. Tevens staan in het plangebied onder meer soorten als esdoorn, beuk, zomereik, es. Deze bomen zijn gepland tijdens de aanleg van de wijk en derhalve ruim 60 jaar.

Binnen het plangebied zijn de volgende adressen gelegen: Sinnebuorren 1 – 13 (oneven), Sinnebuorren 17 – 57 (oneven), Dwerspaed 1 – 5 (oneven), Ulbe Twynstrawei 20 –60 en 72-106 (even) en Rakswâl 1 t/m 35 (oneven) en 4 t/m 10 (even) te Akkrum.

Sinnebuorren (2x)

Dwerspaed (2x)

Twynstrawei (2x)

Rakswâl (2x)

Sinnebuorren (2x)

Ulbe Twynstrawei (west)

Ulbe Twynstrawei, hoek Rakswal

Ulbe Twynstrawei (oost)

Dwerspaed

Rakswal

3 ONDERZOEKSOPZET EN WAARNEMINGEN

3.1 VLEERMUIZEN

3.1.1 vleermuisprotocol

Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de eisen uit het vleermuisprotocol 2013. Het protocol voor het inventariseren van vleermuizen is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur.

Doel van het vleermuisprotocol

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de Flora en faunawet, wanneer door ingrepen en activiteiten effecten worden verwacht. Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie.

Status van het vleermuisprotocol

Volgens de GaN (gegevensautoriteit Natuur) is het protocol gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten, voldoet het aan de eisen die het bevoegd gezag stelt en biedt het eenduidigheid over het begrip “gedegen onderzoek” uit de Flora en faunawet. Het protocol wordt onder auspiciën van de Gegevensautoriteit Natuur aan de hand van opgedane ervaringen en nieuwe onderzoekskennis, bijvoorbeeld over het voorkomen van soorten, seizoensactiviteit of nieuw onderkende gebiedsfuncties, jaarlijks geëvalueerd en zo nodig geactualiseerd.

3.1.2 onderzoeksoپzet

Voorafgaand aan het vleermuisonderzoek heeft een verkennend onderzoek Flora- en faunawet plaatsgevonden ter plaatse van het onderzoeksterrein.

Tijdens het veldbezoek zijn diverse potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen waargenomen. De te verwachten soorten betreffen de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Op basis van de te verwachten soorten en het vleermuisprotocol 2013 is het onderzoek opgezet (zie bijlage 2 tabel vleermuisprotocol).

Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden door middel van vier veldbezoeken. Met behulp van een batdetector is de aanwezigheid van (kraam- zomer- of paar-) verblijfplaatsen van vleermuizen in de gymzaal onderzocht. Gedurende de bezoeken is er gepost in de nabijheid van de eerder aangetoonde potentiële verblijfsplaatsen. Zie voor de uitkomst van deze bezoeken de tabel in paragraaf 3.1.3.

3.1.3 veldbezoeken en waarnemingen

Op basis van het vleermuisprotocol zijn de volgende veldbezoeken uitgevoerd:

Tabel 3.1 Veldbezoeken

Bezoek	Datum (2014)	Tijdstip	Weer	Aantal Veldwerkers	Waarnemingen
1	3 mei	04.15 – 06.00	2 °C, 1 bft. Niet bewolkt, droog	1	Twee waarnemingen gewone dwergvleermuis
2	24 mei	04.00– 7.30	14 °C, 1bft, licht bewolkt, droog	1	Twee waarnemingen van overvliegende gewone dwergvleermuizen.

3	1 juli	21.30 – 24.00	15 °C, 1-2 bft, matig bewolkt, droog	2	Mogelijk uitvliegende gewone dwergvleermuis (ZO zijde Ulbe Twynstrawei). Drie foeragerende gewone dwergvleermuizen Rakswal. Eén foeragerende gewone dwergvleermuis westzijde Ulbe Twijnstrawei.
4	12 juli	21.00 – 24.00	18 °C, 1-2 bft, licht bewolkt, droog	3	Gewone dwergvleermuizen foerageren t.p.v. Rakswal. Laatvlieger foerageren t.p.v. braakliggend terrein Boerepaed.
5	14 juli	21.30 – 24.00	18 °C, 1-2 bft, niet bewolkt, geen neerslag	4	Uitvliegende gewone dwergvleermuis en laatvlieger uit tenminste twee panden aan de Sinnebuorren (nrs. 32 en 37). Uitvliegende dwergvleermuis Sinnebuorren 17/19. Foeragerende gewone dwergvleermuis Rakswal.
6	1 sept.	20.00 – 22.15	11 °C, 1-2 bft, niet bewolkt, geen neerslag	3	Vermoedelijk uitvliegende gewone dwergvleermuis: Dwarspaed 15 (4 expl), Ulbe Twynstrawei 98-116 (5 expl), Sinnebuorren 45 (1 expl), Overvliegende rosse vleermuis Boerepaed, Paarroepende mannetjes gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Verblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger Sinnebuorren 31, 32, 37, 44.
7	8 sept.	20.00 – 21.15	11 °C, 1-2 bft, licht bewolkt, lichte neerslag	3	Uitvliegende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers uit meerdere blokken Sinnebuorren (in iedere geval nr. 32 en 45 en Dwarspaed 1). Na uitvliegen langdurig zwermend Dwarspaed 105 (3 expl) en Ulbe Twynstrawei 96-108 (5-10 expl)

In bijlage 3 staan de waarnemingen op kaarten weergegeven.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat in diverse panden aan de Sinnebuorren, Dwarspaed en Twynstrawei verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn vastgesteld. De verblijfplaatsen hebben waarschijnlijk een functie als kraam,-zomer,- en paarverblijfplaats. Op de locaties waar paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis zijn aangetroffen kunnen winterverblijfplaatsen van deze soorten niet worden uitgesloten. Gezien de relatief lage aantallen die hier tegelijk zijn aangetroffen zal het hier niet gaan om massawinterverblijfplaatsen.

3.2 HUISMUSSEN

3.2.1 Soortenstandaard huismus

Het onderzoek is uitgevoerd op conform de eisen uit de soortenstandaard huismus, december 2011. De soortenstandaard Huismus is afkomstig van de website <https://mijn.rvo.nl/flora-en-faunawet-soortenstandaard>.

Doel van de soortenstandaard

Voor diverse bedreigde plan- en diersoorten waarvoor bij (ruimtelijke) activiteiten een ontheffing wordt aangevraagd zijn soortenstandaards opgesteld. De soortenstandaard Huismus bevat een aantal kenmerkende ecologische aspecten van de huismus, evenals een aantal voorwaarden of maatregelen welke de initiatiefnemer moet of kan nemen. De soortenstandaard bevat algemene maatregelen die in normale gevallen een positief effect hebben op de instandhouding van de huismus. In de soortenstandaard kan snel teruggevonden worden wat onder welke voorwaarden mag.

Status van de soortenstandaard

De soortenstandaard bevat algemene maatregelen die in normale gevallen een positief effect hebben op de instandhouding van de huismus. Als er, ondanks het treffen van de maatregelen genoemd in de soortenstandaard, mogelijk toch een overtreding van de Flora en Faunawet ontstaat, blijft een ontheffing nodig. In bijzondere situaties zullen ook aanvullende, mogelijk zelfs geheel andere maatregelen, noodzakelijk zijn.

De soortenstandaard geeft de basis maatregelen en kenmerken duidelijk weer, maar er kunnen geen rechten aan ontleend worden in concrete situaties.

3.2.2 Onderzoeksopzet mussenonderzoek

Ten tijde van het voorgaand onderzoek (rapprnr. 140442, d.d. 11-04-2014) is reeds vastgesteld dat er broedgevallen van huismussen aanwezig zijn in de beoordeelde woningen. Het doel van onderhavig onderzoek is het vaststellen om hoeveel broedparen het gaat. Dit is vastgesteld door middel van het uitvoeren van veldbezoeken in de ochtend.

3.2.3 Veldbezoeken en waarnemingen mussenonderzoek

Gelet op de hoogste activiteit van de huismus (1-2 uur na zonsopkomst) is het veldbezoek in de ochtend uitgevoerd op 23 april (6.20 – 7.40 uur), 3 mei (6.00 – 8.00 uur) en 24 mei 2014 (4.00 – 7.00 uur).

Tabel 3.2: Overzicht waarnemingen 23-04-2014

Adres	Aantal mussenparen
Dwarspaed 1 - 5	6
Ulbe Twynstrawei 72 - 94	7

Tabel 3.3: Overzicht waarnemingen 03-05-2014

Adres	Aantal mussenparen
Dwarspaed 1 - 5	4
Ulbe Twynstrawei 72 - 94	1

Tabel 3.4: Overzicht waarnemingen 24-05-2014

Adres	Aantal mussenparen
Rakswal 14	1
Dwarspaed 1 - 5	4
Sinnebuorren 49, 53, 57	4

Tijdens de drie bezoeken zijn in diverse panden nesten van huismussen waargenomen. Op grond van de onderzoeksresultaten wordt geschat dat er tussen de 20 en 30 paren huismussen broeden in het onderzoeksgebied.

De huismus is zeer honkvast. Hij blijft het gehele jaar in de buurt van zijn eenmaal gekozen nestplaats. Huismussen gebruiken het nest zelfs ook het gehele jaar door. Tijdens de winter wordt het nest tijdens strenge koude gebruikt voor overnachting. Huismussen zijn, als dat noodzakelijk is, in staat om nieuwe nestplekken te accepteren. Dit kunnen ze doen wanneer ze een nieuwe partner hebben gevonden. Ook wanneer nestgelegenheid de beperkende factor is geworden, kunnen ze nieuw aanbod (bijvoorbeeld vogelvides) gaan bewonen.

3.3 GIERZWALUW

3.3.1 Soortenstandaard gierzwaluw

Het onderzoek is uitgevoerd op conform de eisen uit de soortenstandaard gierzwaluw, december 2012. De soortenstandaard gierzwaluw is afkomstig van de website <https://mijn.rvo.nl/flora-en-faunawet-soortenstandaard>. In de soortenstandaard waarin staat vermeld hoe gehandeld dient te worden bij het aantreffen van potentiële nestlocaties (waarnemen van laagvliegende gierzwaluwen rondom gebouwen) of aangetroffen nestlocaties. Deze soortenstandaard schrijft voor dat er 3 bezoeken dienen te worden gedaan in de periode van mei tot 15 juli.

Doel van de soortenstandaard

Voor diverse bedreigde plan- en diersoorten waarvoor bij (ruimtelijke) activiteiten een ontheffing wordt aangevraagd zijn soortenstandaards opgesteld. De soortenstandaard gierzwaluw bevat een aantal kenmerkende ecologische aspecten van de gierzwaluw, evenals een aantal voorwaarden of maatregelen welke de initiatiefnemer moet of kan nemen. De soortenstandaard bevat algemene maatregelen die in normale gevallen een positief effect hebben op de instandhouding van de gierzwaluw. In de soortenstandaard kan snel teruggevonden worden wat onder welke voorwaarden mag.

Status van de soortenstandaard

De soortenstandaard bevat algemene maatregelen die in normale gevallen een positief effect hebben op de instandhouding van de gierzwaluw. Als er, ondanks het treffen van de maatregelen genoemd in de soortenstandaard, mogelijk toch een overtreding van de Flora en Faunawet ontstaat, blijft een ontheffing nodig. In bijzondere situaties zullen ook aanvullende, mogelijk zelfs geheel andere maatregelen, noodzakelijk zijn.

De soortenstandaard geeft de basis maatregelen en kenmerken duidelijk weer, maar er kunnen geen rechten aan ontleend worden in concrete situaties.

3.3.2 Onderzoekopzet gierzwaluwonderzoek

Tijdens het veldbezoek in het kader van mussen en vleermuizenonderzoek, zijn in het plangebied op 1 juli foeragerende en invliegende gierzwaluwen waargenomen. Vervolgens is

in overleg met Elkien direct gestart met een nader onderzoek naar gierzwaluwen volgens de soortenstandaard gierzwaluwen.

3.3.3 Veldbezoeken en waarnemingen gierzwaluwonderzoek

Gelet op de hoogste activiteit van de gierzwaluw aangaande het voederen van jongen (1-2 uur voor zonsondergang) is het veldbezoek in de avond uitgevoerd op 1 juli (21.30 – 24.00 uur), 12 juli (21.00 – 24.00 uur) en 14 juli 2014 (21.30 – 24.00 uur).

Tabel 3.5: Overzicht waarnemingen 1 juli 2014

Adres	Waarnemingen
Sinnebuorren en Rakswal	Naar schatting 30-40 foeragerende gierzwaluwen
Rakswal 10	In- en uitvliegende gierzwaluwen (nestbezoek)

Tabel 3.6: Overzicht waarnemingen 12 juli 2014

Adres	Waarnemingen
Sinnebuorren en Rakswal	Naar schatting 30-40 foeragerende gierzwaluwen
Rakswal 10	In- en uitvliegende gierzwaluwen 4-6 exemplaren (nestbezoek)
Rakswal 2	Vermoedelijk in- en uitvliegende gierzwaluw (nestbezoek)
Ulbe Twynstrawei 84	In- en uitvliegende gierzwaluw (nestbezoek)

Tabel 3.7: Overzicht waarnemingen 14 juli 2014

Adres	Waarnemingen
Sinnebuorren en Rakswal	Naar schatting 30-40 foeragerende gierzwaluwen
Rakswal 10	In- en uitvliegende gierzwaluwen, 4 exemplaren (nestbezoek)
Rakswal 2	Vermoedelijk in- en uitvliegende gierzwaluw (nestbezoek)
Ulbe Twynstrawei 84	In- en uitvliegende gierzwaluwen, 4 exemplaren (nestbezoek)
Ulbe Twynstrawei 94	In- en uitvliegende gierzwaluw (nestbezoek)

Tijdens de drie bezoeken zijn 30 tot 40 foeragerende gierzwaluwen waargenomen die rond zonsondergang laag rond woningblokken in de buurt scheerden (mn. Rakswal, Sinnebuorren). Van tenminste vier woningen is vastgesteld dat deze functioneren als nestgelegenheid. Ter plaatse zijn in- en uitvliegende gierzwaluwen waargenomen die de nesten bezoeken. Hieruit wordt geconcludeerd dat de nesten opgroeiende jongen bevatten.

3.4 OVERIGE WAARNEMINGEN

Tijdens het veldbezoek op 24 mei zijn nesten van huiszwaluw waargenomen op verschillende locaties. Nesten van huiszwaluw zijn niet jaarrond beschermd. Binnen het broedseizoen zijn deze echter wel beschermd.

Daarnaast zijn ten tijde van het laatste veldbezoek (8-9-2014) in een boom voor Sinnebuorren 34 meerdere ransuilen waargenomen (4 jonge ransuilen en 2 volwassen ransuilen). De jongen deden vlieg pogingen naar omliggende bomen, wat duidt op de nabijheid van een nestplaats. Het nest van de ransuil is aangemerkt als jaarrond beschermd (evenals de huismus). Door de waarneming van jongen is niet uit te sluiten dat er een nestlocatie aanwezig is in één van de nabij gelegen bomen. Doordat er ten tijde van de

veldbezoeken een dicht bladerdak aan de bomen zat kon een nestplaats niet met zekerheid worden vastgesteld.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1.1 Functie van plangebied voor vleermuizen

Uit de veldbezoeken voor het vleermuisonderzoek komt naar voren dat er diverse verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein. De grootste concentratie aan vleermuizen bevindt zich in het westelijk deel van de Sinnebuorren en de Ulbe Twijnstrawei. Er zijn op verschillende locaties uitvliegende en invliegende gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. In de paartijd (september) zijn daarnaast diverse roepende mannetjes van de gewone en ruige dwergvleermuis waargenomen.

Gelet op de hoge potentie van de huizen binnen dit deel van het onderzoeksterrein en het feit dat het gaat om veel kleine huizenblokken met veel hoeken was het niet altijd goed zichtbaar waar de vleermuizen uitvlogen.

In het overige deel van onderzoeksterrein zijn alleen foeragerende of doortrekkende vleermuizen waargenomen.

De verblijfplaatsen hebben een functie als kraam,- zomer,- en paarverblijfplaats. Ook zijn waarschijnlijk winterverblijfplaatsen aanwezig.

4.1.2 Functie van plangebied voor huismussen

Uit het mussenonderzoek is gebleken dat er diverse broedgevallen van huismussen aanwezig zijn. Het om circa 10 mussenpaartjes ter plaatse van Ulbe Twynstrawei en Dwerspaed. Gelet op de vergelijkbare bouwwijze van de overige huizen binnen het onderzoeksterrein worden hier vergelijkbare aantallen aan broedparen van huismussen verwacht. Naar schatting broeden in het plangebied tussen de 20 en 30 paren huismussen.

Uit de resultaten van het huismussenonderzoek kan worden gesteld dat er door het gehele plangebied broedparen van huismussen aanwezig zijn. Gelet op het aantal verwachte broedparen blijkt dat het gaat om een levensvatbare populatie (20 - 30 paren). Het nest van de huismus is aangemerkt als jaarrond beschermd. Dit houdt in dat de verblijfplaats (nest) niet verwijderd mag worden (overtreding van de Flora en faunawet).

4.1.3 Functie van het plangebied voor gierzwaluwen

Tijdens de drie bezoeken zijn 30 tot 40 foeragerende gierzwaluwen waargenomen die rond zonsondergang laag rond woningblokken in de buurt scheerden (mn. Rakswal, Sinnebuorren). Van tenminste vier woningen is vastgesteld dat deze functioneren als nestgelegenheid. Ter plaatse zijn in- en uitvliegende gierzwaluwen waargenomen die de nesten bezoeken. Hieruit wordt geconcludeerd dat de nesten opgroeiende jongen bevatten.

De gierzwaluw is aangemerkt als Vogelrichtlijnsoort waarvoor strenge bescherming geldt.

4.1.4 Overige waarnemingen

Ten tijde van het laatste veldbezoek (8-9-2014) zijn in een boom voor Sinnebuorren 34 meerdere ransuilen waargenomen (4 jonge ransuilen en 2 volwassen ransuilen). Door de waarneming van jongen is niet uit te sluiten dat er een nestlocatie aanwezig is in één van de nabij gelegen bomen. Door het dichte bladerdak kon de exacte nestplaats echter niet vastgesteld worden. Geadviseerd wordt deze in de wintermaanden vast te stellen. Het nest van de ransuil is namelijk aangemerkt als jaarrond beschermd (evenals de huismus) en voor het verwijderen van of verstoren van een nest van deze soort is mogelijk ontheffing nodig. Na het vaststellen van de exacte nestlocatie kan een uitspraak worden gedaan omtrent de invloed van verstoring op de nestlocatie, alsmede eventueel te nemen maatregelen.

Er zijn tevens nesten aangetroffen van huiszwaluw. Deze zijn tijdens het broedseizoen beschermd. Dit houdt in dat deze nesten kunnen worden weggehaald zonder dat daar ontheffing voor nodig is, mits dit buiten het broedseizoen gebeurt.

4.2 ONTHEFFING

Voor het wegnemen van een functionele verblijfplaats van beschermde soorten is wettelijk gezien een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Om deze te verkrijgen moet de verblijfplaats die komt vervallen gecompenseerd worden en dient bij de uitvoer van de werkzaamheden rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van de beschermde soorten. Bij een ontheffingsaanvraag dient u deze zaken te beschrijven in een activiteitenplan en deze mee te sturen met de aanvraag. Wanneer u besluit een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen wordt u geadviseerd dit ruim voor het uitvoeren van de werkzaamheden te doen. De officiële termijn voor het verkrijgen van een besluit van bevoegd gezag is 16 weken. De praktijk wijst echter uit dat dit ook langer kan duren.

Dienst Regelingen heeft een Soortenstandaard opgesteld voor de gewone en ruige dwergvleermuis, huismus en gierzwaluw waardoor onder bepaalde omstandigheden en met aanvullende maatregelen verblijfplaatsen van deze soorten verwijderd mogen worden.

Voor de laatvlieger is (nog) geen Soortenstandaard opgesteld. Bij de ontheffingsaanvraag zal een complex mitigatieplan moeten worden ingediend, omdat er weinig informatie bekend is over het succesvol mitigeren van deze soort. Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van vleermuis kasten, het geschikt maken van aangrenzende gebouwen, gefaseerd slopen en monitoring van de vleermuisbewegingen na het realiseren van de maatregelen.

4.3 VERANTWOORDING

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

Eco Reest BV
Ing. J. Kamps

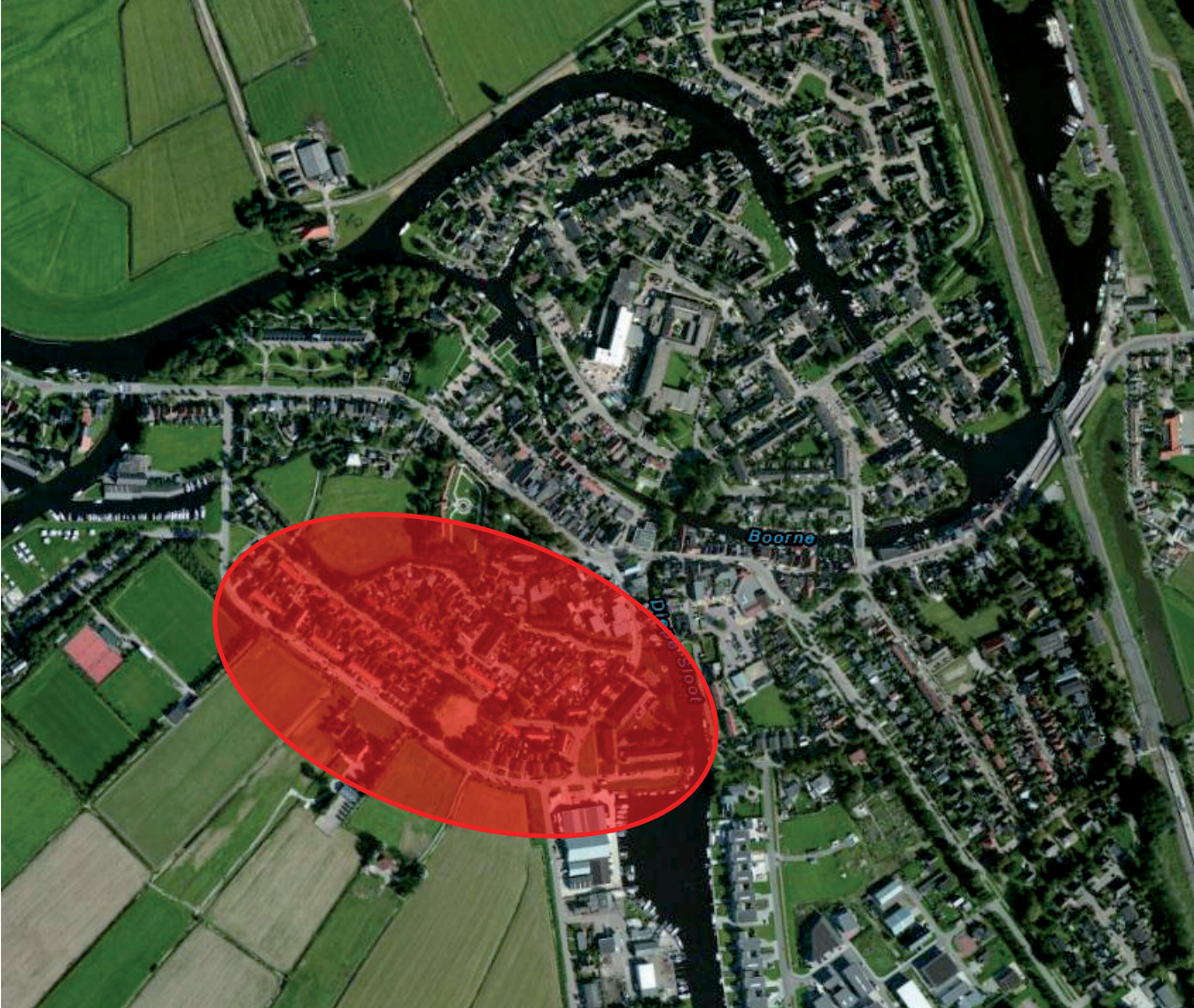

BIJLAGE 1

Behoort bij rapport: Nader
ecologisch onderzoek
Sinnebuorren, Dwerspaed en
Twynstrawei te Akkrum

Opdrachtnummer 140631

Regionale ligging globale onderzoekslocatie

BIJLAGE 2

Behoort bij rapport: Nader
ecologisch onderzoek
Sinnebuorren, Dwerspaed en
Twynstrawei te Akkrum

Opdrachtnummer 140631

Tabel vleermuisprotocol

Voorafgaand aan een vleermuisonderzoek wordt er gestart met het toetsen van de potentiële verblijfplaatsen aan het vleermuisprotocol. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (toetsende organisatie) erkent het vleermuisprotocol en ziet het als de minimale verplichte inspanningseis voor onderzoek aan vleermuizen.

Een overzicht van de potentieel aanwezige soorten, type verblijfplaats en de minimale onderzoeksinspanning is weergegeven in tabel 1. Dit overzicht heeft als uitgangspunt gediend voor vleermuisonderzoek.

Tabel 1 Onderzoek input

	Ja		Fe		Mr		Ap		Mei		Jun		Jul		Aug		Sep		Okt		Nov		Dec		Aantal bezoeken
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
Gewone dwergvl.	[Bar filled]																								
zomer																									2
kraam																									2
paar																									2
ruige dwergvl.	[Bar filled]																								
zomer																									2
kraam																									2
paar																									2
Laatvli.	[Bar filled]																								
zomer																									2
kraam																									2

Door de verschillende bezoeken zo efficiënt mogelijk uit te voeren (periodes van onderzoek per soort vleermuis hebben overlap) en te combineren (waar mogelijk) is het hele onderzoek uit te voeren met de volgende bezoeken.

Tabel 2 Veldbezoek (op basis van vleermuisprotocol)

Periode	Tijdstip
Juni – Juli	Ochtend Avond
Augustus – September	Avond Avond

Ochtend = twee uur voor zonsopgang starten

Avond = bij zonsondergang starten

Het bezoek is erop gericht om de aanwezigheid van vleermuizen in of rondom het pand aan de Prinses Wilhelminastraat te kunnen uitsluiten of bevestigen.

Gedurende de bezoeken wordt er gepost in de nabijheid van de eerder aangetoonde potentiële verblijfplaatsen. De duur van het veldbezoek is afhankelijk van de vleermuisactiviteit ter plaatse van de locatie. Deze activiteit kan beïnvloed worden door de neerslag, temperatuur, wind, duisterheid en zonsopkomst of ondergang. Indien bij een locatie voor een periode van twee uur geen vleermuizen zijn waargenomen mag er gestopt worden met de inventarisatieronde. De geplande bezoeken conform het vleermuisprotocol dienen wel uitgevoerd te worden.

BIJLAGE 3

Behoort bij rapport: Nader
ecologisch onderzoek
Sinnebuorren, Dwerspaed en
Twynstrawei te Akkrum

Opdrachtnummer 140631

Waarnemingen nader onderzoek vlermuizen

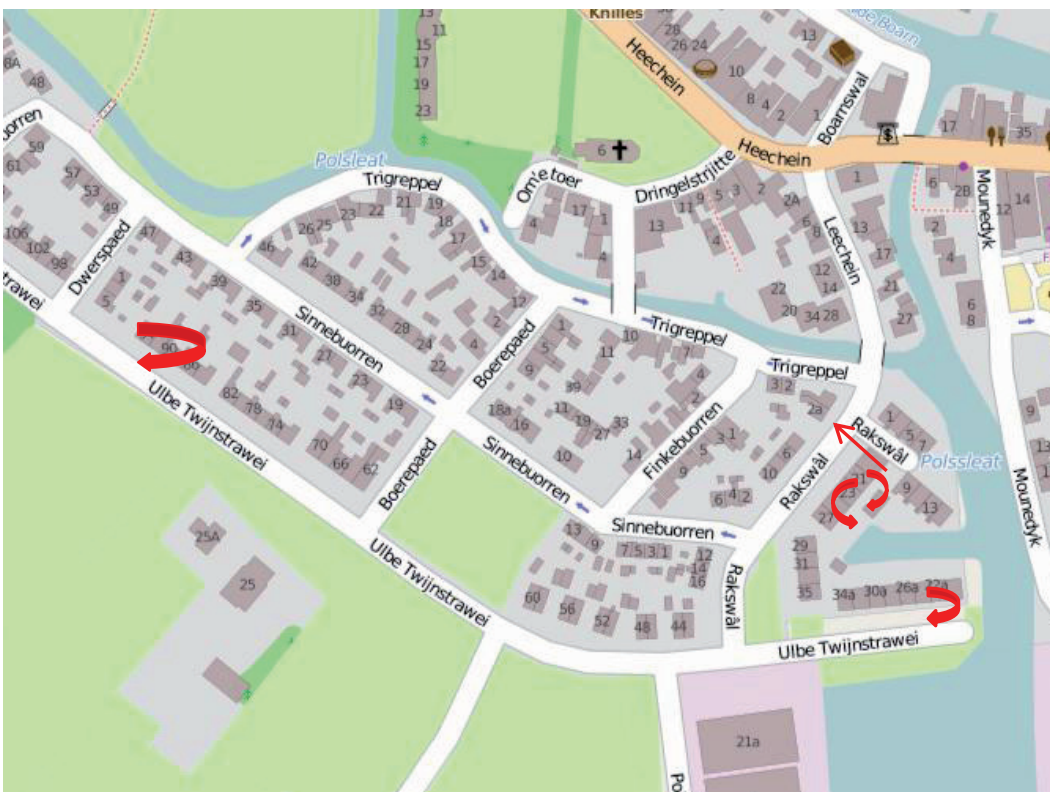

Legenda

Overvliegende gewone dwergvleermuis 2x

Waarnemingen 3 mei 2014

Legenda

Overvliegende gewone dwergvleermuis 1x

Foerageergebied gewone dwergvleermuis 1x

Waarnemingen 1 juli 2014

Legenda

Foerageergebied gewone dwergvleermuis 1x

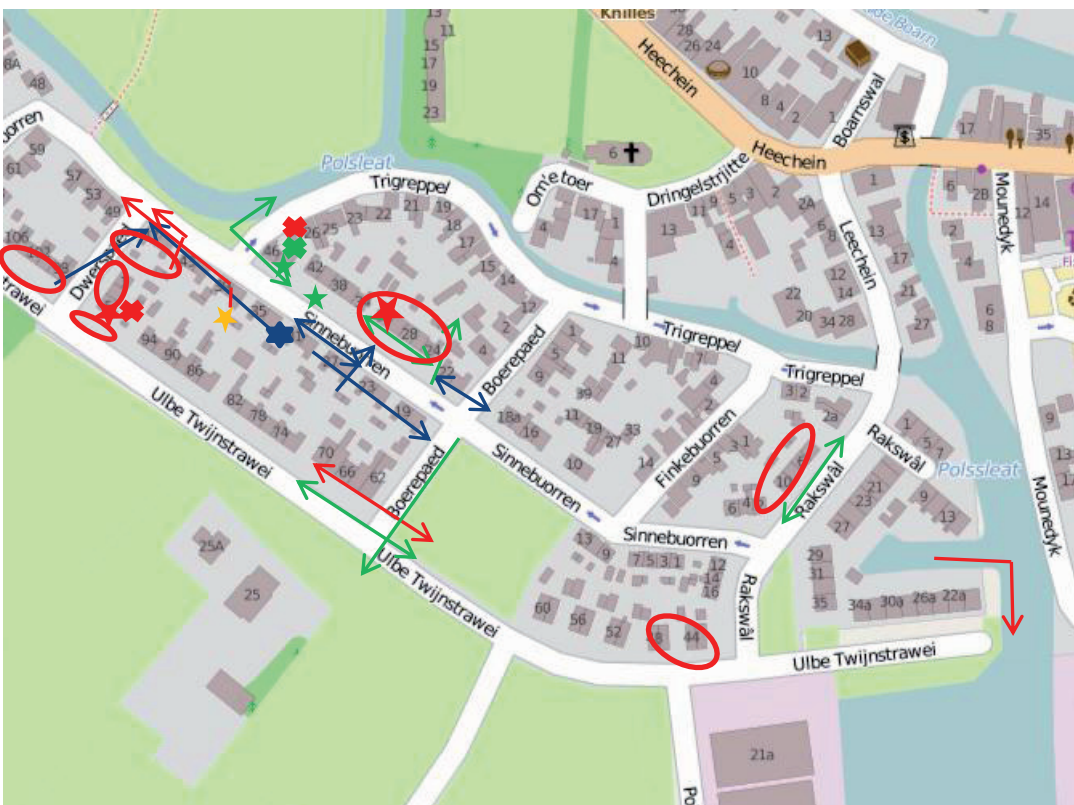
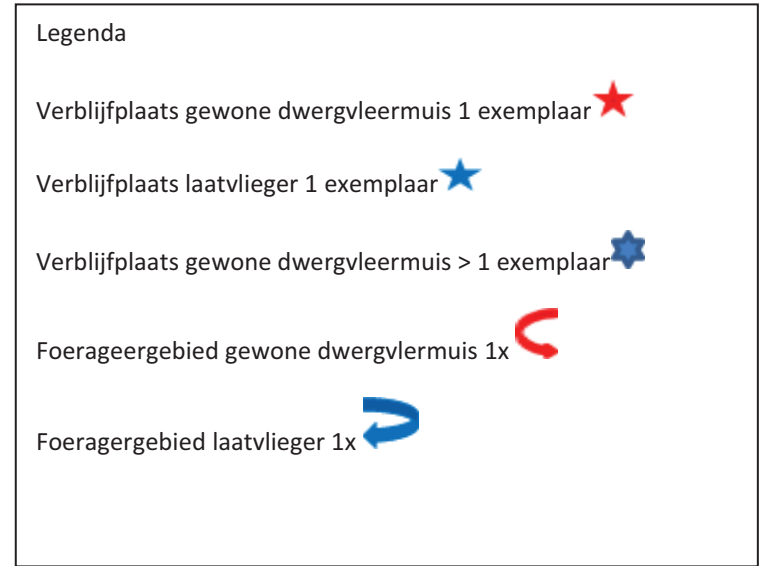
Foerageergebied aatvlieger 1x

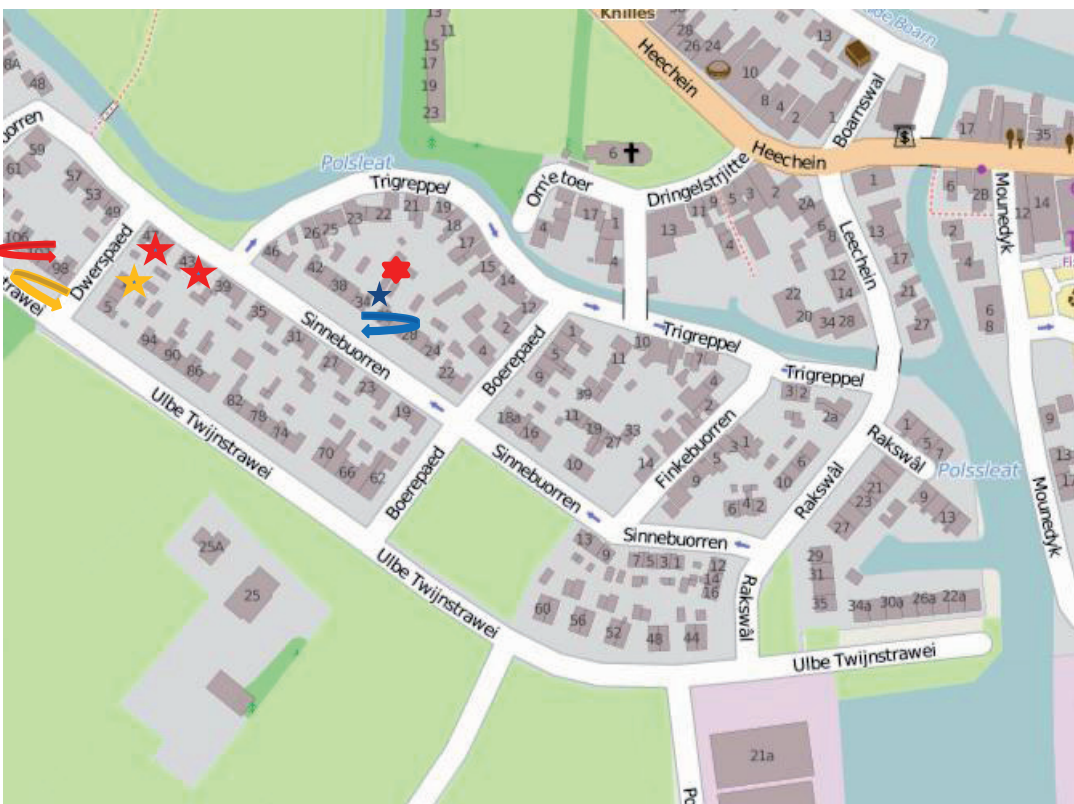
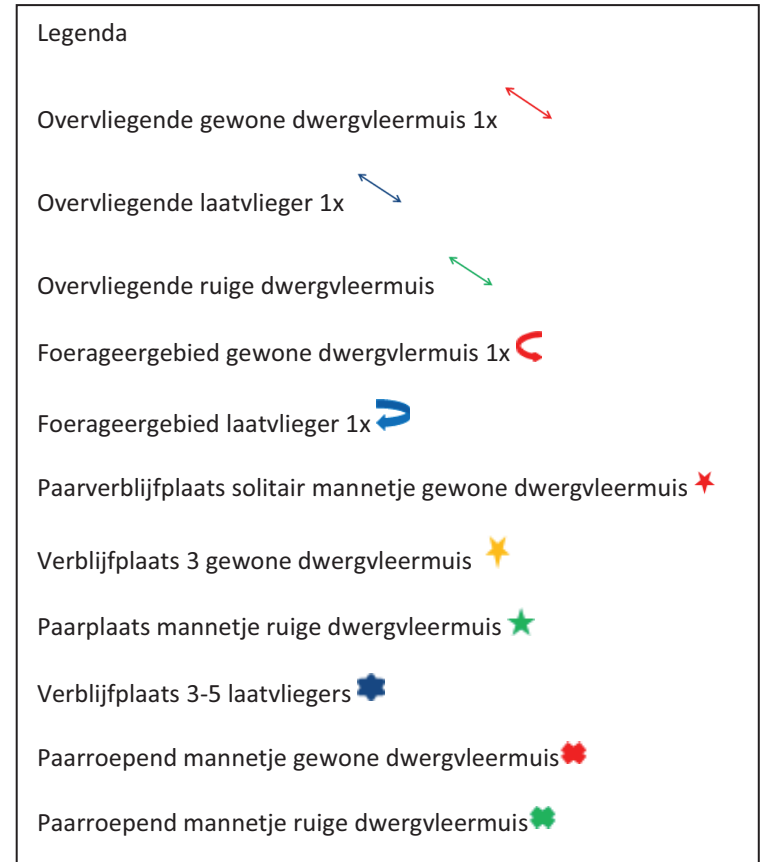
Waarnemingen 12 juli 2014

Waarnemingen 14 juli 2014

Waarnemingen 1 september 2014

Waarnemingen 8 september 2014

BIJLAGE 4

Behoort bij rapport: Nader
ecologisch onderzoek
Sinnebuorren, Dwerspaed en
Twynstrawei te Akkrum

Opdrachtnummer 140631

Bronnen

Literatuur:

Twisk, P., A. van Diepenbeek, J. P. Bekker (2010): Veldgids Europese zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Zeist.

van Diepenbeek, A., (2007): Veldgids Dierensporen. – 3^e druk, KNNV Uitgeverij, Zeist

van Herk, K., A. Aptroot (2004): Veldgids Korstmossen, KNNV Uitgeverij, Soest.

Bos, F., M. Wasscher, W. Reinboud (2007): Veldgids Libellen. – 5^e, volledig herziene, druk, KNNV Uitgeverij, Zeist

Pot, R., (2007): Veldgids Water- en oeverplanten. – 2^e druk, KNNV Uitgeverij, Zeist & STOWA, Utrecht, 2003

Eggelte, H., (2010): Veldgids Nederlandse flora. – 6^e druk, KNNV Uitgeverij, Zeist

Stumpel, T., H. Strijbosch (2007): Veldgids Amfibieën en reptielen. – 2^e druk, KNNV, Zeist

Wynhoff, I., C. van Swaay, K. Veling, A. Vliegthart (2010): De nieuwe veldgids dagvlinders. – 2^e, herziene druk, Stichting KNNV Uitgeverij, Zeist

Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill (2011): Vleermuizen; Alle soorten van Europa en noordwest-Afrika, De Fontein / Tirion Uitgevers B.V., Utrecht

Peeters, H., K. Wheeler (2008): Vogels en de wet.nl, Vereniging Politie Dieren- en Milieubescherming, Vogelbescherming Nederland, KNNV Uitgeverij, Zeist

Heimans, E., H.W. Heinsius, J.P. Thijsse (1983): Geïllustreerde Flora van Nederland. – 22^e druk, Versluys Uitgeversmaatschappij B.V., Amsterdam

Broekhuizen S., D. Klees, G. Müskens (2010): De Steenmarter. 1^e druk, KNNV Uitgeverij, Zeist

Huigen, P., R. Vogel (2007) Topografische inventarisatieatlas voor flora en fauna van Nederland. – 1^e druk, Vogelbescherming Nederland, Zeist

Gebruikte websites:

www.natuurloket.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.sovon.nl

www.floron.nl

www.ravon.nl

www.soortenbank.nl

www.natuurkennis.nl

www.vlinderstichting.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.zoogdierenatlas.nl

www.dr-loket.nl

www.vleermuis.net

www.zoogdiervereniging.nl